

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Styremedlem	MØTT	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	MØTT	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	MØTT	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	MØTT	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	MØTT	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	MØTT	93423436	marte.halvorsen@svorka.net
Rita Dyrnes Flatvad , 6612 Grøa	2. vara	MØTT	90755034	rita.flatvad@gmail.com
Tore Våde , 6110 Austefjorden	3. vara	FORFALL	91689336	tore.vade@tussa.com
Merete Bolme , 6613 Gjøra	Nestleder BKL	MØTT	90967963	mebo@live.no
Edvard Bele Sæterbø , 6650 Surnadal	Fylkesleder BU	FORFALL	95524840	edvardbele@msn.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	MØTT	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	MØTT	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	førstekonsulent	MØTT	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver		93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i M&R Bondelag torsdag 7. april 2016 kl 10.30 – 16.00 på Felleskjøpets moterom, Molde

Møtet startet med en presentasjonsrunde av styremedlemmer og ansatte.

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2016 Godkjenning av sakliste

Orienteringssak: Organisering av Norsk Landbruksrådgivning

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2016 Godkjenning av protokoll fra styremøte 1. mars 2016

Vedlegg: Protokoll var tidligere utsendt for godkjenning.

Vedtak: Protokoll frå styremøtet godkjent.

3/2016 Medlemsutvikling og medlemsverving

Vedlegg: Medlemsstatistikk pr 31. mars 2016

Medlemstall pr 31/12-2015: 3.307

Medlemstal pr. 01/01-2016: 3.300

Endring hittil i 2016: - 42

Medlemstal pr. 26/02-2016: **3.258**

Nyinnmeldte hittil i 2016: **59**

Kommentert i styret:

Medlemssituasjonen i fylkeslaget. Medlemstallet går ned hvert år.

Organisasjonsprosenten øker litt hvert år.

M&R er av dårligste fylkeslagene i Bondelaget n.d.g. medlemsverving.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:

PB 2047 Moldegård 6402 Molde

Besøksadresse:

Fannestrandveien 63. Molde

Telefon:

71 20 28 90

Mobil:

41 41 88 71

E-postadresse

More.romsdal@bondelaget.no

Møre og Romsdal Bondelag

Bondelagets Servicekontor AS

Org.nr.: 939678670

Org.nr.: 985063001 MVA

Bankkonto:

8101.05.12891

Internet:

www.bondelaget.no/moreogromsdal

4/2016 **Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)**

28. februar: Årsmøte i OIKOS Møre og Romsdal, Molde. Anne Katrine Jensen møtte for M&R Bondelag.

Oikos - Økologisk er en medlemsorganisasjon for alle som har interesse for økologisk mat og produkter, økologisk landbruk, miljø og helse. Stiftet i 2000 av de tre organisasjonene Norsk Økologisk Landbrukslag (NØLL), Norsk Økologisk Urtelag (NØU) og Økoprodusentene. På årsmøtet i M&R møtte det 9 personer. Nytt styre består av leder Ane Marit Willmann, nestleder Anne Katrine Jensen, styremedlemmer Joshua Cabell, Eva Hjelden og Gideon Steinberg. Vararepresentanter: Kristian Ormset og Grete Lene Serikstad.

Daglig leder i Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK), Turid Strøm orienterte om situasjonen i NORSØK, framtidsplaner og samarbeidsmuligheter mellom NORSØK og Oikos Møre og Romsdal. Prosjektleder i Jord i Fokus i Debio, Kristian Ormset, orienterte om Jordlappen. Ved å ta Jordlappen får du lære trafikkregler for å vurdere jorda di. Kort orientering/oppdatering om andelslandbruk i fylket ved Joshua Cabell.

7. mars: Møte med fylkestyret i M&R Venstre. Molde. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche. Ola Betten fra Molde er ny fylkesleder. Arnar Lyche presenterte om overordnede mål og strategier i landbrukspolitikken, mens Oddvar Mikkelsen tok for seg viktige enkeltsaker. Det var enighet om å avtale et nytt møte med Venstre i september eller oktober, med bredere delttagelse fra begge parter.

7. mars: Evalueringsmøte Unge Bønder-samling. Bondelagskontoret. Molde.

Fra M&R Bondelag møtte: Arnar Lyche, Atle Frantzen og Arild Erlie. Fra Felleskjøpet Agri: Dag Arne Helle. Fra Nortura: Brit – Kari Eidseflot Hauger. Forfall fra TINE.

Nortura, Felleskjøpet, TINE og Bondelaget i Møre og Romsdal hadde gått sammen om årets samling for unge bønder fredag 29. og lørdag 30. januar, som samlet 42 deltakere, og ble holdt i Averøy dag 1 og i Molde med overnatting og dag 2.

Skriftlig referat sendt arrangørene etter evalueringsmøtet. Hovedkonklusjoner videre framover:

- Ønske om fortsatt samarbeid om tilbudet, på samme mal som i 2016.
- Ønske om gjennomføring hvert år. M.a. for å lage en fast sosial møteplass. ("Oppfølgingsamling.")
- Det må være ok å delta flere ganger.
- Om det ikke blir Håholmen i 2017, bør det være svært aktuell i 2018.
- Sunnmøre bør prioriteres i 2017. Møre og Romsdal Bondelag arbeider med å finne et høvelig sted på Sunnmøre.
- Må prøve å unngå møtekollisjoner.
- Det blir invitert til planleggingsmøte for ny samling i august/september.
- Moment knytt til erfaringer fra samlinga i 2016 må være med som grunnlag for fastsettning av program, planlegging og gjennomføring i 2017.

Kommentert i styret:

Bønder som presenterte seg var alle storfebønder, bør også vurdere å ha med andre produksjoner. Andre tema kan være veivalgprosesser, Inn på tunet og andre næringer.

Kommentert hvor stort fokus en skal ha på markedsføring av samvirket, men viktig å få fram historia til samvirke og årsaken til at vi har samvirke i dag.

11.-12. mars: Årsmøtekonferanse Inn på tunet Møre og Romsdal, Molde. Rita Dyrnes Flatvad møtte for M&R Bondelag.

Tema for konferansen 11.mars var om samarbeid mellom NAV og Inn på tunet-gårder. Marius Kristiansen fra NAV Østfold fortalte om Grønt arbeid og gode erfaringer med arbeidstrening på gård for personer som skal tilbake til arbeidslivet. Fikk informasjon fra NAV Møre og Romsdal

om ordninger for Grønt arbeid, og om kvalifiseringsprogrammet i NAV FMMR, fra helse- og sosialavdelingen. Aina K. Tangen fortalte om sine erfaringer som bonde i samarbeid med NAV.

På årsmøtet ble vanlige årsmøtesaker tatt opp, og disse er nå i styret for IPT Møre og Romsdal: Leder Linda Optun Alnes, styremedlemmer Odd Velle og Sigmund Moen Trønsdal.

12. mars besøk på Hollingsholm Gard med omvisning og orientering om tilbudet på gården.

24 medlemmer i Inn på tunet i Møre og Romsdal. Ansatt person i prosjektstilling.

Kommentert i styret:

Inntrykk av at det er lett å få midler til å arrangere kurs, men vanskelig å få klienter/kommuner til å betale for IPT-tilbud. Ha fokus på kjøpergruppa.

Er vedtatt tidligere å ha en sak i fylkesstyret om Bondelaget har mulighet til påvirke kjøpersida.

12. mars Årsmøte Møre og Romsdal 4 H. Malmefjorden, Fræna. Anne Katrine Jensen møtte for M&R Bondelag.

Vanlig årsmøtesaker. Orientering om at 4 H ikke lenger har dekket kontorsted. Spørsmål om hvert lokallag kan bidra med kr 2000 hver inn til fylkeslaget pr år.

Gruppeoppgaver hvor alle bidro med innspill i forhold til utvikling av 4H. Stort engasjement rundt det å komme i kontakt med flyktninger for å innlemme dem i 4 H.

Det nye styret ser slik ut: Leder: Berit Fredriksen, Styremedlem Gunnhild Krekvik, Styremedlem Dag Hennem, Styremedlem Martin Noe Krakeli, Ordfører Aud Solveig P. Malmedal, varaordfører: Lina Marie Bjørkedal.

17. mars: Prosjektverksted for landbruksforskning, Stjørdal. Oddvar Mikkelsen

Grønn forskning i Midt-Norge inviterte næringsaktører, forskere, rådgivere og representanter for offentlig sektor til prosjektverksted for landbruksforskning – en arena for å diskutere og videreutvikle ideer om nye forskningsprosjekt.

Ambisjonen var en åpen, uformell, og målrettet arena som bidrar til økt samarbeid og etterspurte FoU-prosjekt. Kunnskapsbehov og ideer til nye FoU-prosjekt presentert, problemstillingene videreutvikles, nye prosjektpartnere møtes og finansieringsmuligheter diskuteres. Diskusjonene tok utgangspunkt i tema som deltakerne selv foreslo på forhånd. Behov for ny forskning står sentralt, men enkelte tema kan også grense mot behov for rådgiving og formidling av eksisterende kunnskap.

Verkstedet 17. mars la vekt på jordbruk, matproduksjon og bygdenæringer: Innenfor dette diskutert både problemstillinger med relevans for hele landet og problemstillinger med spesiell relevans for Midt-Norge.

30. mars: Samling for fylkesledere i Norges Bondelag, Oslo, Oddvar Mikkelsen

31.mars og 1.april: Representantskapsmøte i Norges Bondelag, Oslo. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche

Resolusjon utsendt til styret.

2. april: Møte med fylkesstyret i SV, Vestnes. Arnar Lyche. Gunnhild Overvoll

God vilje i forhold til landbruket. Godt møte.

Veivalg i landbrukspolitikken var hovedtema på møtet. Må snu den negative trenden med redusert arealbruk og reduserte avlinger. Det må blir mer lønnsomt å produsere eget fôr.

AVLYST - 5.-6. april: Seminar "Landbruk i framtida" Giske og Tingvoll

Sparebanken Møre inviterte til seminar med tema "Landbruk i framtida" på Giske og Tingvoll, men ble avlyst p.g.a. få påmeldte. Blant innleiderne var avtalt Møre og Romsdal Bondelag ved nestleder Gunnhild Overvoll på Giske 5. april og fylkesleder Oddvar Mikkelsen på Tingvoll 6. april.

Kampanjen: Norge trenger Bonden

Tidspunkt Uke 15 og 16 (11.-24. april), eller når det er mulig å gjennomføre besøk Sentral kampanjedag tirsdag 19. april. Denne dagen planlegges av fylkeslaget.

Alle lokallagsledere har fått tilsendt materialpakke fra Norges Bondelag med følgende innhold:

- Tipshefte til lokallaget med beskrivelse av årets kampanje, medietips og forslag til aktivitet på gården, i barnehagen og i klasserommene
- Heftet "Landbruk for barn" og diplom/sertifikat "Jeg har vært bonde for en dag"
- Buttons og tatoveringer til utdeling
- En ferdig utformet natursti for skoleelever eller barnehagebarn i følge med voksne
- Brosjyren "Hvorfor produsere mat i Norge"

I år ønskes det at lokallaga skal lære barn om mat og matproduksjon, gjennom å invitere barnehage eller skolebarn til besøk og aktivitet på gården, eller at lokallaget inviterer seg selv til barnehagen/skolen.

Å bringe kunnskap og tradisjon knytta til dyrehold og matproduksjon videre til nye generasjoner, er en fin og meningsfylt oppgave. Samtidig er det ikke lenger slik at alle har en bestefar eller en bestemor som kommer fra gård eller drar til bygda på sommerferie. Gjennom skolebesøkene ønsker vi at dere synliggjør for elevene hvor viktig det er å produsere mat der folk bor, og at den norske bonden produserer god og trygg mat. Samtidig vil besøket gi innblikk i bondenes mange funksjoner og arbeidsoppgaver, hva bonden betyr for bygda og for verdiskaping lokalt og nasjonalt.

Lokallaget velger selv om de ønsker å rette kampanjen mot skolebarn eller barnehage. Ønsket tidsbruk og mulighet for innpass ved skolene vil avgjøre om dere ønsker å invitere til gårdsbesøk, eller om dere vil dra på skole/barnehage for å holde et opplegg i klasserom.

Møre og Romsdal Bondelag har invitert fylkestingets gruppeledere til gårdsbesøk hos Kjersti Ellingsgård på Bolsøya ved Molde tirsdag 19. april. Fylkesleder Oddvar Mikkelsen og organisasjonssjef Arnar Lyche deltar. Følgende invitasjon er sendt ut:

Til fylkestingets gruppeledere i Møre og Romsdal

Bondelaget vil diskutere landbruks- og matpolitikk med politikerne i forkant av årets jordbruksforhandlinger. Derfor inviterer Møre og Romsdal Bondelag fylkestingets gruppeledere fra alle politiske parti til gårdsbesøk hos Kjersti Ellingsgård på Bolsøya, tirsdag 19. april kl 11 – 13.

Kjersti er ung, dyktig og samfunnsengasjert melkeprodusent og en flott ambassadør for næringa. Hun vil vise fram/fortelle om egen drift. I tillegg vil vår nye fylkesleder Oddvar Mikkelsen presentere Bondelagets prioriteringer i forkant av jordbruksoppjøret, med påfølgende diskusjon. Og selvsagt har vi god mat å by på.

Pr styredato er disse påmeldt: Tove Lise Torve (Ap), Steinar Reiten (KrF), Charles Tøsse (H) og Yvonne Wold (SV).

Kommentert i styret:

Hvordan følge opp lokallagene som skal ha opplegg ut mot skoler, barnehager. Vanskelig å vite hva som skjer rundt om i lokallagene, nokså dødt ute og få tilbakemeldinger til fylkeskontoret. Oppfordre lokallag til å gjøre noe i lag, gå i lag om å holde fellesarrangement. Fylkestyret bør ha regionkontakter opp mot lagene oppdelt i lokalavisregioner. Dette gjelder mange aktiviteter gjennom hele året.

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
7. april	Styremøte	Molde	
11.-12. april	Besøk av fylkesstyremøte i Troms		Fylkesstyret
15. april	Påmelding Open Gard		Lokallaga
11.-24. april	Bondelagets vårkampanje		Alle lokallag
Mai	Jordbruksforhandlingar Aksjonsberedskap		Lokallagsstyret. Fylkesstyret
21. mai (lør)	Jordvernkonferanse	Gjermundnes	
26. mai	Styremøte m/ årsmøteutsendingane	Molde	Styret + årsmøteuts.
8.-9. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsendingar
21. el. 28. aug	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
24.-27. aug	Den Norske Matfestivalen + evt arr	Ålesund	
25. august	Matkonferanse (Matfestivalen)	Ålesund	
2.-4. sept	Dyregod-dagane stand + fagseminar	Gjemnes	
6.-7. sept	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag		Heile fylkeskontoret
8. september	Fylkesstyremøte		Styret
Slutten av sept	Mediakurs		
5. oktober	Fylkesstyremøte		Styret
Okt/Nov?	Temadag Eigarskifte?		
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
November	Skattekurs: Tema:		Samarb. Rekneskapskontor
11.-12. nov	Leiarmøte M&R Bondelag	Åndalsnes	Lokallagsstyra og fylkeslag
20. nov	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
13. - 14. des	Fylkesstyremøte		Styret
2017			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
Mars	Landbrukskonferanse		Landbruksinteresserte
Mars	Årsmøte M&R Bondelag		Lokallaga, fylkeslaget

- **11.-12. november:** M&R Bondelag ledermøtet 2016, Åndalsnes Felleskjøpet, Geno, Norsk Landbruksrådgiving, Nortura, Tine og Tyr arrangere storfekongress 2016 på Gardermoen 10. - 11. november. Kan kollidere for mange deltakere på vårt ledermøte.

Kommentert i styret:

Mangler felles kalender for alle landbruksorganisasjonene

Fylkesstyret vil holde på datoen som allerede er fastsatt for ledermøtet i november.

Åpen Gard:

To søndager, 21. og 28. august, er satt som aktuelle datoer. Få påmeldte så langt. Hørt rykter om at Nettet og Molde skal arrangere i år.

Fylkeslaget bør være mer aktiv i å påvirke lokallagene til å arrangere Åpen Gard.

Tanke om en bør ha større arrangement midt i fylket og få med alle som er avhengig av landbruket. Fokuserer på ringvirkningene av landbruket. Markedsaktørene i landbruket stille opp.

Datoene tett innpå Dyregoddagane.

Matfestivalen i Ålesund ønsker å ha en mini Åpen gard i august.

6/2015 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

11.-12. april: Besøk av fylkesstyret i Troms Bondelag. 17 deltakere + sjåfør Gunnar Wentzel 7 fra Troms BL, 6 fylkesstyret M&R BL og 4 fylkeskontoret M&R

Mandag 11. april: Gardsbesøk hos melkeprodusent Øyvind Krakeli, Molde, Sunndalspotet i Sunndal, Gardsbesøk på Kårvatn i Todalen. Overnatting Vårsøg Hotell i Surnadal.

Tirsdag 12. april: Felles styremøte M&R og Troms. Deretter gårdsbesøk hos ammekuprodusent Sivert Mausset i Surnadal, gårdsbesøk hos melkeprodusent Jan Erik Glåmen i Halså

13.-14. april: FK-uka. Molde. Fylkeskontoret har stand begge dager

26.april: Årsmøte i Studieforbundet næring og samfunn, Møre og Romsdal

Kl 17.30 på Felleskjøpets møterom i Molde.

Atle Frantzen er nestleder i styret, og møter for M&R Bondelag.

7/2015 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter

Vedlegg: Presseklipp

Bunke med presseklipp sendes styret på papir ca en gang i måneden, eller før hvert styremøte.

8/2015 Andre saker

8. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget: Årsmøte på Hotell Alexandra i Molde 12. og 13. mars.

Det var 33 utsendinger på årsmøtet.

Nytt fylkesstyre 2016/2017 består av:

Leder Ingunn Talgø, Tingvoll, nestleder Merete Bolme, Sunndal, styremedlemmer Bente Alnæs, Rauma, Mette Marie Døving, Norddal og Anne Grete Juliebø, Ørsta.

Varamedlemmer 1) Jorunn Vestre, Ørskog, 2) Inger Lise Heggem, Surnadal, 3) Eli Skavnes, Vestnes.

Foredrag på årsmøtet ved styremedlem i NBK, Karine Magnussen Nymark, Josephine Muhimpundu fra Tingvoll om ”kvinner kan” og Brit Vinje Lyngstad fra Lannulva på Eide.

8.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Gjemnes Bygdeungdomslag fyller 20 år i 2016! Dette feires på Samfunnshuset i Batnfjordsøra lørdag 16. april

Vedlegg: Info om Landsstevnet i Norges Bygdeungdomslag i Surnadal 19.-24 juli

Fylkeslederne Oddvar Mikkelsen i Møre og Romsdal og Lars Morten Rosmo i Sør-Trøndelag er forespurt å representere Norges Bondelag på årsmøtet i Norges Bygdeungdomslag.

8.3. Styretur for Norges Bondelag i august 2016 til Vestlandsfylkene

Styret i Norges Bondelag har takket ja til invitasjonen frå Møre og Romsdal Bondelag, Sogn og Fjordane Bondelag og Hordaland Bondelag til å besøke Vestlandsfylkene i forbindelse med sitt styremøte i august, som er 16. og 17. august. Det legges opp til å bruke 2 overnattinger og styretur i 3 dager. De ser også for seg å besøke to av fylkene, pga av reiseavstanden. Det er nedsatt en planleggingsgruppe bestående av Einar Frogner, Arne Magnus Aasen og Åse Berit Valle.

Mest aktuelt å starte besøket fra Molde første dag, overnatting i Ørsta-regionen og avslutte tredje dag i Sogn og Fjordane.

8.4. Strategi for økt matproduksjon i Gjemnes kommune

Vedlegg: NIBIO-rapport om ”Strategi for økt matproduksjon i Gjemnes kommune”

Økt matproduksjon basert på norske ressurser er en kjent målsetting i norsk landbrukspolitikk, men er vi i stand til å innfri målet? En nylig gjennomført undersøkelse blant bønder i Gjemnes viser at kommunen har stort produksjonspotensial, men utfordringen er at antall bønder synker. Skal beite- og arealressursene utnyttes til økt matproduksjon trenges tilstrekkelig antall bønder. Hva som er tilstrekkelig vil, i stor grad, henge sammen med jordas utforming.

Hjemmeside 5. april 2016: Økt matproduksjon krever flere bønder

En nylig gjennomført undersøkelse blant bønder i Gjemnes viser at kommunen har stort produksjonspotensial, men utfordringen er at antall bønder synker. Litt over en tredjedel av bøndene i Gjemnes ser for seg at drifta reduseres eller legges ned i løpet av neste 10 år.

8.5. NIBIO-rapport om jorda i Møre og Romsdal

Vedlegg: Faktaark som sammenfatter resultatene fra utvalgskartleggingen av jordbruksjord i Møre og Romsdal, utført av NIBIOs avdeling for jordkartlegging. Sammendraget setter søkelyset på verdien av dyrka mark i fylket.

8.6. Regionalt næringsprogram for 2016

Regionalt næringsprogram om ”Strategi for landbruksrelatert næringsutvikling i Møre og Romsdal” var utsendt til fylkestyrets medlemmer før møtet 1. mars. Nye styremedlemmer fikk rapporten utdelt på møtet.

8.7. Strukturprosessen i Norsk Landbruksrådgiving

På ekstraordinært årsmøte i Ålesund 30. mars vedtok Norsk Landbruksrådgiving Sunnmøre (NLR Sunnmøre) å gå inn i nye ”NLR Vest SA”, som består av tidligere Norsk Landbruksrådgiving Hordaland (NLR Hordaland), Norsk Fruktrådgiving Hardanger (NFR Hardanger), Norsk Landbruksrådgiving Sogn og Fjordane (NLR Sogn og Fjordane) og Norsk Landbruksrådgiving Sunnmøre (NLR Sunnmøre)

På flere styremøter i 2015 i M&R Bondelag ble det orientert om arbeidet og planene til Norsk Landbruksrådgiving (NLR) om framtidig organisering. 20. april arrangerte M&R Bondelag møte på Gjer-mundnes. Fylkesmannen, Landbruk Nordvest og M&R Bondelag ønsket at Møre og Romsdal ble en egen region i Norsk Landbruksrådgiving. NLR Vestlandet ønsket å fusjonere med NLR Vestlandet. Nestleder Gunnhild Overvoll hadde oppslag i Bondevennen og fylkesleder Inge Martin Karlsvik oppslag i Landbrukstidende om saka, og ble også tatt opp som tema på Bondelagets lokallagsårsmøter i oktober i aktuelle kommuner.

Kommentert i styret:

Bondelaget gikk tungt inn for å samle Møre og Romsdal i en region, men fikk ikke til det en hadde tenkt gjennom engasjementet i saka. Føler det ikke var stort engasjement om saka i organisasjonen på Sunnmøre. Styret drøftet hvordan vi har brukt media i denne saken.

8.8. Rapport Agri Analyse «Vestlandsjordbruket – vinn eller forsvinn?»

Rapporten utdelt til fylkestyret. Arnar Lyche orienterte om innholdet.

Samarbeidsrådet Vest (der fylkesbondelagene i Hordaland og Sogn og Fjordane er medlemmer) og Møre og Romsdal Bondelag bestilte rapporten i november 2015.

Rapporten er datert 1. mars 2016, og i forordet skriver Agri Analyse:

Utviklingen i vestlandsjordbruket har vært særlig krevende i årene etter årtudenskriftet. Ikke minst har store areal med grasmark gått ut, og landsdelen produserer nå langt under potensial. Dette er særlig problematisk knyttet til den fallende norske storfeproduksjonen og manglende utnytting av frukt- og bærpotensialet i landet. En forutsetning for at denne politikken skal virke, er balanse i ressursbruken i jordbruket mellom blant annet Østlandet og Vestlandet.

Kanaliseringspolitikken som ble gjennomført fra tidlig 1950-tall og framover har vært viktig for å sikre best mulig utnyttelse av norske ressurser. Vi har derfor sett på bakgrunnen for denne produksjonsfordelingen, og om hvorvidt fordelingen er i ferd med å reverseres i Vestlandets disfavør. Slik ønsker vi å bidra til kunnskap om hvordan trendene kan snus og i hvilken grad blant annet jordbruksavtalen er årsak til dagens situasjon i vestlandsjordbruket. Samtidig er det viktig å understreke at med dagens utvikling i oljesektoren er det muligheter for å revitalisere fastlandsøkonomien og ikke minst jordbruket. Relativt små midler her vil kunne gi store effekter i verdiskaping og sysselsetting.

SAK 18/2016: Gjennomgang av retningslinjer og arbeidsmåte i fylkeslaget**Vedtak:**

Fylkesstyret tar gjennomgangen av retningslinjer for drift av fylkeskontor til vitende.

Styret vil opprettholde tidligere praksis med delegering av ansvar og oppgaver på hele styret (Jfr. Arbeidsdelinga i SAK 19/2016). Forutsetningen er rask rapportering på e-post med noen stikkord om spesielle saker som er behandlet eller reist i møtene tilbake til leder og fylkeskontor.

Alle styremedlemmene bør på forespørsel delta på møter i lokallaga. Styret vil prøve i større grad å samarbeide med lokallag om aktiviteter i fylket.

Første vara til styret blir innkalt. Talspersoner samt medlemmene i Valgmennda blir invitert til ordinært Ledermøte og Årsmøtet og ellers når det er aktuelt.

Ved representasjon til annet enn lokallaga og de tildelte oppgaver, skal deltakelse være etter avtale med leder/org sjef. Videre kan hele styret uttale seg til media om de saker som er drøftet og det er enighet om. Styret er arbeidsorgan for Norges Bondelag og skal fremme våre felles synspunkt. Fordelingsspørsmål og strategi som ikke er drøftet ligger det til leder å kommentere.

Saksutredning:

Det foreligger retningslinjer for drift av fylkeskontor i Norges Bondelag.

På det første styremøtet etter fylkesårsmøtet skal retningslinjene for drift av fylkeskontoret bli gått gjennom av fylkesstyret.

Kontoret er tilsatt av Norges Bondelag og stilt til rådighet også for fylkeslaget.

Retningslinjer for drift av fylkeskontor i Norges Bondelag:

- Retningslinjene omfatter:
1. Kontor og administrasjon
 2. Instruks for fylkeslagenes organisasjonssjefer
 3. Forhold til fylkesstyret og lokallag
 4. Fylkeskontorets arbeidsoppgaver

Det vises til Norges Bondelags lover.

1. Kontor og administrasjon

Fylkeskontoret er Norges Bondelags sekretariat i fylket, og er en egen avdeling i Bondelagets Servicekontor A/S.

Kontoret ledes av en organisasjonssjef. Organisasjonssjefen rapporterer til generalsekretæren.

Organisasjonssjefen skal planlegge og lede arbeidet på kontoret.

Organisasjonssjefen skal koordinere arbeidet mellom Norges Bondelag og fylkeslaget.

2. Instruks for organisasjonssjefen

Organisasjonssjefen er administrativ leder av Norges Bondelags sekretariat i fylket.

Han/hun har innstillingsrett og –plikt i alle saker som krever beslutning av fylkesstyret, med unntak av navneforslag i oppnevningssaker. Organisasjonssjefen skal gjennomføre fylkesstyrets vedtak. Dersom det er uenighet mellom fylkesstyret og Norges Bondelag, er det fylkesstyret som har ansvar for oppfølgingen av eget vedtak.

Organisasjonssjefen skal videre sørge for at fylkesstyret til enhver tid i nødvendig grad er informert om virksomheten ved fylkeskontoret og i Norges Bondelag.

Organisasjonssjefen skal stille sin arbeidskraft til disposisjon for Norges Bondelag, men kan påta seg verv og arbeidsoppdrag slik det går fram av fellesbestemmelsene og etter generalsekretærens samtykke.

Organisasjonssjef og fylkesleder skal én gang i året vurdere samarbeidet. Vurderingen skal følges opp med en medarbeidersamtale mellom generalsekretæren og organisasjonssjefen.

Organisasjonssjefen skal sørge for at fylkeskontoret benytter felles administrative systemer og rutiner som gjelder. Dette innebærer blant annet forsvarlig lagring av fylkeslagets relevante dokumenter i Bondelagets felles arkivsystem P360.

Organisasjonssjefen har personalansvaret for de ansatte ved kontoret, og skal gjennomføre medarbeidersamtaler i henhold til fellesbestemmelsene. Han/hun er også HMS-ansvarlig og skal arbeide for et godt og inkluderende arbeidsmiljø ved kontoret.

3. Forhold til fylkestyret og lokallag

Fylkeskontoret skal legge forholdene til rette for fylkestyrets og lokallagenes arbeid.

Retningslinjene for drift av fylkeskontoret skal gjennomgås av styret på 1. styremøte etter årsmøtet i fylkeslaget. Aktuelle tema er:

- Arbeidsdeling og samarbeid mellom fylkeskontor og fylkestyret
- Rolledeling mellom fylkesleder og organisasjonssjef
- Oppfølging av de saker som Norges Bondelag sender fylkeslagene og lokallagene, samt de arbeidsoppgaver Norges Bondelag har satt opp på arbeidsplanen
- Fylkeskontorets arbeid og rolle overfor lokallagene

I tilfelle det oppstår konflikt mellom fylkestyre og fylkeskontor, skal saken bringes inn til henholdsvis Norges Bondelags styreleder og generalsekretær.

4. Fylkeskontorets arbeidsoppgaver

Fylkeskontoret skal arbeide i tråd med Norges Bondelags lover, næringspolitisk program, årets prioriterte saker og fylkeslagets arbeidsplan.

a. Ivareta Norges Bondelags interesser i fylket

Fylkeskontoret skal ivareta Norges Bondelags interesser i fylket og arbeide for at Norges Bondelags politikk og syn blir gjort kjent og får gjennomslag. For å oppnå dette skal det bl.a. søkes kontakt med

- statlige, fylkeskommunale og lokale myndigheter og politikere
- offentlige utvalg og råd,
- samvirkeorganisasjonene
- andre organisasjoner i landbruket og i næringslivet for øvrig

Kontoret skal bidra til gode høringsprosesser og formidle fylkesbondelagets standpunkt til sentralledet i slike saker. Kontoret skal så langt det er mulig holde seg orientert om det som skjer innen næringa i fylket og gi melding om saker sentralledet bør være orientert om.

b. Kontakt med lokallag

Fylkeskontoret skal

- bistå arbeidet og stimulere til best mulig aktivitet i lokallagene, herunder også faglig aktivitet.
- Planlegge og legge til rette for å besøke lokallagene, deltakelse på møter med informasjon, foredrag, bistand ved utforming av arbeidsplaner etc.

c. Skolering og opplæring

Fylkeskontoret skal i samarbeid med Norges Bondelag:

- gjennomføre tillitsvalgtopplæring for nyvalgte ledere og styremedlemmer i lokallagene
- legge til rette for opplæringstilbud for leder og styremedlemmer på fylkesnivå
- fremme landbrukspolitisk studiearbeid, faglig skolering og etterutdanning gjennom kurs og andre studietiltak og følge opp tilbud fra Norges Bondelag og andre aktuelle samarbeidspartner
- holde god kontakt med videregående skoler med programfag naturbruk og andre relevante utdanningsinstitusjoner, for å bidra til å sikre rekruttering til skolene og til bondeyrket.

d. Media og kommunikasjon

Fylkeslag/-kontoret skal arbeide for å styrke landbrukets omdømme.

Aktuelle virkemidler:

- Benytte fylkeslagets egne hjemmesider på nettet til aktiv profilering av organisasjonen, tillitsvalgte og medlemmer
- Bidra til at fylkeslaget er aktiv i sosiale medier. Arbeide aktivt overfor regional- og lokalmedia for å sette saker på dagsorden til beste for landbruket og Bondelaget
- Kontakt med landbrukets egne fagblad
- Gjennom egne opplegg eller i samarbeid med andre organisasjoner og interessegrupper arbeide for positiv holding til norsk mat og levende bygdesamfunn hos politikere og andre beslutningstakere i samfunnet.

e. Kontingent og medlemsregister

Kontoret skal arbeide for

- Økt tilslutning til Norges Bondelag, i samarbeid med lokallagene og sentralledet
- Lage spesifikke opplegg for medlemsverving og gjennomføre vervetiltak. At medlemsregisteret er å jour til enhver tid i samarbeid med hovedkontoret

f. Sekretariatsarbeid og saksbehandling

Kontoret skal være sekretariat for styret i fylkeslaget.

- Kontoret er ansvarlig for saksforberedelser og framlegging av saker for styret, føre protokoll og oppfølging av de saker som er behandlet.
- Fylkeskontoret utfører sekretariatsarbeid for de utvalg som er oppnevnt av fylkesstyret eller Norges Bondelag.
- Fylkeskontoret er sekretariat for samarbeidsrådet i fylka etter nærmere avtale om regioninndeling
- Fylkeskontoret skal utarbeide fylkeslagets årsmelding og sørge for at den blir lagt fram for styret og årsmøtet til godkjenning.
- Fylkeskontoret skal i samarbeid med styret utarbeide forslag til arbeidsplan for året, og sørge for at denne legges fram for årsmøtet til godkjenning
- Det skal utarbeides forslag til budsjett, og det skal foretas økonomirapportering i løpet av året. Hvis økonomien i et fylkeslag utvikler seg betydelig i negativ retning fra vedtatte budsjetter, skal dette meldes inn til generalsekretær.

I fylkesstyret og i fylkenes utvalgsarbeid har ansatte talerett, men ikke stemmerett. For øvrig følger ansattes retter og plikter av Bondelagets lover.

Fylkeskontoret skal forberede og legge opp årsmøter, styremøter, møter og kurs som går i fylkeslagets regi eller som Norges Bondelag innkaller til.

Fylkeskontoret legger forholdene til rette for et godt samarbeid med Norges Bygdeungdomslag og Norges Bygdekvinnelags fylkeslag og eventuelle regionavdelinger i Studieforbudet næring og samfunn og Nei til EU. Prioritering av arbeidsoppgaver og hvilke funksjoner som skal utføres avgjøres i nærmere fastlagt avtale.

Oslo 15. mars 2015

Per Gunnar Skorge

SAK 19/2016: Arbeidsdeling i fylkesstyret
--

Vedtak: Utvalg, talspersoner og sentrale tillitsvalgte i M&R Bondelag 2016/2017 som lista nedenfor.

Saksutredning: Det settes hvert år opp oversikt og valg til utvalg, talspersoner og sentrale tillitsvalgte. Lista blir gjennomgått av fylkesstyret i det første møtet i styret etter fylkesårsmøtet.

Utval/arbeidsorgan:	Representant 2015/2016	Representant 2016/2017
Arbeidsutvalet/Mediautvalet:	Leiar, nestleiar, org sjef	Leiar, nestleiar, org sjef
Styremedlem Norges Bondelag	Oddveig Gikling-Bjørnå valgt 2015	Oddveig Gikling-Bjørnå
Ordfører årsmøtet Norges Bondelag	Arne Magnus Aasen valgt 2013	Arne Magnus Aasen
Representantskap Norges Bondelag	Leiar vara nestleiar	Leiar vara nestleiar
Landbruksselskapet M&R:	Leiar vara nestleiar	Leiar vara nestleiar
Regionalt partnerskap landbruk M&R	Leiar, org sjef	Leiar, org sjef
Kulturlandskapsgruppa Landbruksavdelinga:	Odd Helge Gangstad (til okt) Petter Melchior (fra okt)	Petter Melchior
Småsamfunnsgruppe FMLA:	Petter Melchior	Petter Melchior
Grøntsektoren – talsperson:	Audun Skjervøy, vara Ole Sigbjørn Iversen	Audun Skjervøy, vara Ole Sigbjørn Iversen
Bygdekvinnelaget:	Odd Helge Gangstad (til okt) Oddvar Mikkelsen (fra okt)	Marte Halvorsen
Bygdeungdomslaget:	Anne Katrine Jensen	Gunnhild Overvoll
Den Norske Matfestivalen, Ålesund:	Anne Katrine Jensen (styremedl)	Anne K. Jensen (styremedl)
Samarbeidsutval Gjensidige:	Leiar, org sjef	Leiar, org sjef
Styret Innovasjon Norge:	Anne Katrine Jensen	Anne Katrine Jensen ut perioden) Hvis ny periode/nytt styre: Oddvar Mikkelsen
Rovdyrtalsperson:	Oddvar Mikkelsen	Odd Bjarne Bjørdal
Distriktsrådet HV 11:	Per Devold, Rauma vara: Anne Katrine Jensen	Per Devold, Rauma vara: Oddvar Mikkelsen
4 H – årsmøtet:	Odd Helge Gangstad (til okt -15) Anne Katrine Jensen (fra okt -15)	Vegard Smenes
Inn på Tunet:	Gunnhild Overvoll	Gunnhild Overvoll
Samarbeidsråd landbruk Midt-Norge:	Inge Martin Karlsvik	Oddvar Mikkelsen
Skuleutvalet Gjermundnes landbruksskule:	Anne K. Jensen, vara: org.-sjef	Anne Katrine Jensen, vara: org.-sjef
Rådgivende utvalg for verneområdestyret i Trollheimen:	Oddvar Mikkelsen (repr. for Bondelagene i M&R og Sør-Tr.lag)	Oddvar Mikkelsen (repr. for Bondelagene i M&R og Sør-Tr.lag) Vara: Hugo Pedersen
Faglig rådgivende utvalg for Reinheimen:	Fridjon Døving. Vara: Geir Arne Myren.	Fridjon Døving. Vara: Geir Arne Myren.
Faglig rådgivende utvalg for Geiranger-Herdalen	Inger Johanne Tafjord	Inger Johanne Tafjord
Prosjekt Grønn Forsking Midt-Norge	Kontaktperson: Gunnhild Overvoll	Oddvar Mikkelsen, vara: Marte Halvorsen
Prosjekt ”Bedre og økt beitebruk M&R”	Styringsgruppa: Odd Helge Gangstad (til okt -15) Arnar Lyche (fra okt -15)	Arnar Lyche
Prosjekt "Auka sau- og storfekjøtproduksjon”	Leder styringsgruppa: Inge Martin Karlsvik	Inge Martin Karlsvik
Prosjekt ”Fortsatt gardsdrift?”	Leder styringsgruppa Inge M Karlsvik	Prosjektet avsluttet 31.03.16
Jordvern Møre og Romsdal - styret		Anne Katrine Jensen Atle Frantzen
Landbruksmelding 2016 Møre og Romsdal - styringsgruppe		Oddvar Mikkelsen

SAK 20/2016: Uttale til Bondelagets næringspolitiske program 2016-2020

Vedlegg: Høringsutkast til nytt Næringspolitisk program 2016 – 2020
Uttale fra Ørskog Bondelag

Vedtak:

Innspill fra Møre og Romsdal Bondelag til Næringspolitisk program 2016 – 2020 sendes til Norges Bondelag, slik som formulert under.

Uttale fra Møre og Romsdal Bondelag:

Utkast til Næringspolitisk program 2016 – 2020 for Norge Bondelag er gjennomlest og vurdert. Programutkastet er også sendt på høring til alle våre lokallag, men kun Fræna Bondelag har svart innen fastsatt frist. De hadde ingen innvendinger til innholdet. Ørskog Bondelag kom med et grundig og gjennomarbeidet innspill noen dager etter fristen. De er kritiske til dagens landbrukspolitikk og mener det trengs ei kursendring. Her kommer noen synspunkter fra Møre og Romsdal:

Det store veivalget i landbrukspolitikken er om vår matproduksjon skal skje på norske ressurser/arealer, eller videreutvikles på basis av stadig mer innkjøpt innsatsfaktorer. Husdyrproduksjonene og jordressurser løsrives mer og mer fra hverandre, og fôr blir kjøpt der det er billigst. Det blir konsesjonsgrensene som setter produksjonstaket. Dette bør poengteres enda sterkere. Økt matproduksjon på norske ressurser/arealer innebærer at dagens negative trend med arealer som går ut av drift/areal som drives dårlig - må snus. **Det skjer ikke uten økt innsats av arbeid og kapital i næringa.** Derimot kan Norge greie seg med et lite antall aktive gårdsbruk dersom dagens utvikling fortsetter.

At jord går ut av drift er en kjempeutfordring for jordvernet. Her på Vestlandet er det snakk om mye areal. Ca 70 000 dekar i Møre og Romsdal. Den største jordbrukskommunen i fylket - Fræna, har til sammenligning 50 000 dekar jordbruksjord. I tillegg drives mye jord ekstensivt. Vi har regnet oss fram til at ubenyttet avlingspotensial på jord i drift i Møre og Romsdal utgjør anslagsvis 225 000 rundballer. Tar en i tillegg med arealene som har gått ut av drift siden 2000 og ubenyttet beitepotensial, kan det etter våre beregninger gi fôrgrunnlag for produksjon av ca 5000 tonn storfekjøtt.

Bærekraftig bruk av ressursgrunnlaget: Denne delen av programmet virker lite målrettet. Det er forskerne og tekniske løsninger som skal berge oss. Det bør fokuseres vesentlig mer på den gode agronomien og bondens gjerning som ressursutnytter. Matproduksjonen skal økes, samtidig som produksjonen må skje på en slik måte at vi bevarer ressursgrunnlaget. Stikkordet er god ressursutnytting. God utnyttelse av tilførte næringsstoffer gir stor produksjon av mat og liten forurensning (lave klimagassutslipp). For å få dette til må kretsløpstenkning få større plass i landbrukspolitikken. Mye matproduksjon i verden skjer ved lite framtidrettet ressurstapping. Økonomiske spilleregler stimulerer til det. Det er dette vi må bort fra.

Skal arealene utnyttes trengs det bønder der arealene er. Økt matproduksjon på norske ressurser innebærer at næringa har ei kjempeutfordring med å rekruttere bønder. Dette er for svakt poengtert i programmet.

Eksempel: En spørreundersøkelse i to av de største jordbrukskommunene i Møre og Romsdal (Rauma og Gjemnes) viser at kun en fjerdedel av bøndene vil utvide drifta kommende 10 år. Og det betyr mye hva naboen gjør. I noen bygder er det flere som satser, mens i andre områder slutter alle. Dette stemmer rimelig bra med andre undersøkelser i regi av Tine og Bygdeforskning.

Flaskehalsene for økt rekruttering må i større grad avdekkes og fornuftige tiltak settes inn.

Arealtilskudd: For å øke grovfôrdyrkingen er økte arealtilskudd foreslått som virkemiddel. Arealtilskuddet stimulerer bonden til å drive mest mulig jord, og bidrar samtidig til økte jordleiepriser. Det stimulerer ikke arealproduktiviteten. Tvert i mot blir det lønnsomt å drive mye areal med liten avling. Og for den som skal inn i næringa eller øke produksjonen, er det ikke ledig areal. Arealtilskuddene er dermed en effektiv propp i systemet for å oppnå økt norsk matproduksjon på norske ressurser.

Noen konkrete påpekninger ved behandling i fylkesstyret:

- Skattefritak ved salg av jordbruks- og skogsareal bør gjelde for litt mer enn tilgrensende eiendommer.
- Honnør til programmet for tydelig rovdyrpolitikk.
- Velferdsordninger: Viktig at det kun er en instans å forholde seg til. NAV mangler kompetanse om landbruk.
- Vi er uenig i at økte kraftfôrpriser til drøvtyggere skal kompenseres gjennom økt arealtilskudd – med begrunnelse i saksframlegget over.
- Endre distriktstilskudd melk fra per liter til per dyr: Vi er positive til tankegangen men usikker på hvordan dette vil slå ut for enkeltbonden.

SAK 21/2016: Næringskonferansen og årsmøtet 4.-5.mars – oppsummering

Vedlegg: Godkjent protokoll med bilder fra årsmøtet

Vedtak: Styret merker seg og tar med seg de synspunktene som kom fram i styret og i fylkesårsmøtet som grunnlag for arbeidet med neste års konferanse og årsmøte. Styret er tilfreds med gjennomføringa av konferansen og årsmøtet.

Saksutredning:

Omtale og bilder fra næringskonferansen og årsmøtet er lagt ut på heimesida.

På årsmøtet møtte det i alt 52 personer med stemmerett, av disse 43 utsendinger fra 33 lokal-lag, ordfører i årsmøtet, styremedlem i Norges Bondelag, 5 i fylkesstyret og 2 fra M&R Bygdekvinnelag. Totalt med inviterte gjester, ansatte og påmeldte uten stemmerett deltok det 72 personer på årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag. 24 innlegg og replikker i generaldebatten.

I forkant av fylkesårsmøtet ble det holdt næringskonferanse om ”Bondens trengs” med 190 deltakere. Felleskostnader til konferansen dekkes av Landbruksselskapet i Møre og Romsdal.

- **Hjemmeside 05.03.2015: Frykter løsdriftskravet**

Avtroppende fylkesleder Inge Martin Karlsvik sa i sin tale til fylkesårsmøtet at en gjennomføring av løsdriftskravet kan føre til at mange av de 500 båsfjøseierne i Møre og Romsdal vil velge å hoppe av lasset. - Jeg er sikker på at dette blir tidenes største rasjonalisering av norsk melkeproduksjon. De blå-blå sin rasjonaliseringspolitikk vil bare være en lett bris i sammenligning.

Inge Martin Karlsvik gikk på årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag i Molde 5. mars av etter seks år som fylkesleder. Totalt har han 11 år bak seg i fylkesstyret, og ble behørig takket av for det gode arbeidet og store innsatsen han har lagt ned for Bondelaget gjennom mange år. Han var leder i Eide Bondelag 2001-2005, og kom inn i fylkesstyret i 2005. I 2008 ble han valgt til nestleder og i 2010 til fylkesleder. Her er hans tale til fylkesårsmøtet:

- **Hjemmeside (og deler av pressemelding) 05.03.2015: Oddvar Mikkelsen ny fylkesleiar**

Oddvar Mikkelsen frå Surnadal vart på årsmøtet i Molde 5. mars valt til ny fylkesleiar i Møre og Romsdal Bondelag etter Inge Martin Karlsvik, Eide, som hadde sagt fra seg attval etter seks år som fylkesleiar og 11 år i styret.

Odd Bjarne Bjørdal, Ørsta og Vegard Smenes, Averøy, kom inn som nye styremedlemmer, medan Petter Melchior, Norddal, ikkje var på val til styret i år.

Anne Katrine Jensen, Gjemnes, hadde takka nei til attval etter 11 år i styret, og Odd Helge Gangstad, Midsund, gjekk ut av styret da han vart valt til Midsund-ordførar i oktober.

Som nye varamedlemmer til fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag ble valt Marte Halvorsen, Halså, Rita Dyrnes Flatvad, Sunndal og Tore Våde, Volda.

Den nye fylkesleiar Oddvar Mikkelsen er 41 år, og driv med mjølkeproduksjon i samdriftsfjøs på heimgarden i Surnadal. Han var frå 2008 til 2014 leiar i Surnadal Bondelag, og har det siste året vore styremedlem i Møre og Romsdal Bondelag.

Fylkesårsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag vart halde på Alexandra Hotell i Molde 4. og 5. mars, og samla 75 utsendingar og gjestar. Under middagen om kvelden vart avtroppande styremedlemmer og fylkesleiar takka av. Inge Martin Karlsvik har 11 år bak seg i fylkesstyret - styremedlem frå 2005, nestleiar frå 2008 og leiar frå 2010.

Konferanse samla 190

Som ein del av fylkesårsmøtet vart det i forkant halde næringskonferanse ”Bondens trengs” på dagtid fredag for heile landbruket i Møre og Romsdal. Den samla 190 delta-

karar og vart arrangert av Bondelaget, Småbrukarlaget og Fylkesmannen. Konferansier og ein av innleiarane var Gaute Grøtta Grav frå Rauma og Farmen på TV2. Andre innleiarar var styremedlem i Norges Bondelag, Arnstein Røyneberg, og styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Oddvar Vigdenes. Bøndene Marte Halvorsen, Halså, Eysteinn Opdøl, Sunndal og Magnhild Vik, Rauma, beskrev situasjonen sett frå grasrota.

Korleis auker vi matproduksjonen i Møre og Romsdal vart teke opp av Rose Bergslid frå Nibio, Sverre Heggset frå Landbruk Nordvest og Christian Anton Smedshaug frå Agri Analyse. Representantar fri dei politiske partia avslutta næringskonferansen med diskusjon om korleis vi motiverer bøndene til framleis innsats og korleis vi rekrutterer ungdommen inn i næringa.

På årsmøtet i Bondelaget laurdag innleia styremedlem i Norges Bondelag, Arnstein Røyneberg, Rogaland, om aktuelle faglege- og organisasjonsmessige saker, som danna grunnlaget for ein god generaldebatt med mange innlegg og synspunkt frå utsendingane,

Noreg treng bonden

Bondelagsårsmøtet påpeiker i ein uttale at **Noreg treng bonden.....**

- **Hjemmeside 08.03.2015: "Bonden trengs!" samlet 190 deltakere**
Næringskonferansen "Bonden trengs!" som ble holdt i forkant av Bondelagets fylkesårsmøte samlet hele 190 deltakere på Hotell Alexandra i Molde 4. mars. – Det koster penger å drive landbruk i Norge, men det er det verdt, sa konferansier og en av innleiderne, Gaute Grøtta Grav fra Farmen på TV2.
- **Hjemmeside 14.03.2015: Molde Bondelag kåret til Aktivt Lokallag**
Molde Bondelag ble på fylkesårsmøtet kåret til Aktivt Lokallag i Møre og Romsdal Bondelag. Avtroppende fylkesleder Inge Martin Karlsvik overrekte vandrepremien, trekofferten, til leder i Molde Bondelag, Kjersti Fløystad Ellingsgård og styremedlem Sverre Solli.

Fredag 18. mars ble det holdt evalueringsmøte om konferansen Bonden trengs

Sted: Bondelagskontoret

Deltakere: Synnøve Valle (Fylkesmannen), Eli Sæther (Småbrukarlaget), og Arild Erlie, Per Eldar Nakken, Rose Bergslid og Arnar Lyche fra Bondelaget.

Kort oppsummert: Det lønner seg å legge penger i en god møteleder. Vi tåler dårlig foredrag, viss vi har en god møteleder. Gaute Grøtta Grav gjorde en god jobb. Positive tilbakemeldinger fra mange deltagere. Politikerdebatten bedre enn tidligere. Alexandra og bankettsalen fungerte bra.

Neste år: Vi fortsetter samarbeidet. Viktig å koble med Hoppid-samling. Kanskje skal vi ha ett foredrag mindre.

Innleiderne bør komme med foredraget en dag i forveien, og vi må være enda mer nøye med bestillingen. Questback som evaluering. Vi beholder strukturen i arrangementet, men kanskje bredere debatt. Innsending av SMS med spørsmål kan vurderes. Kanskje skal vi redusere taletid fra faglagene og gjøre budskapet mer spisset?

Forslag til tema – kanaliseringpolitikk, grasbasert produksjon og mangfoldet i landbruket

Forslag til møteleder - Kristin Taraldsrud Hoff og Bergljot Hjorthol.

Forslag til innledere - Lars Fredrik Stuve, Reidar Almås og Anita Krohn Traaseth.

Å arrangere i Molde er lurt, men sted for konferansen bør koordineres med Hoppid.

Dette kom fram i styret si oppsummering:

Bra at bønder presentere seg. Viktig at konferansen har fokus på å bringe informasjon fra bønder ut til politikere, media.

Bør beholde samme modell/opplegg for senere konferansen.

Politikerdebatten var i år god og underholdende.

Forslag til møteleder: Jon Hustad

SAK 22/2016: Arbeidsplan og Møteplan for fylkeslaget

Vedlegg: Arbeids- og tiltaksplan 2016/2017 vedtatt på fylkesårsmøtet.

Vedtak: Styret slutter seg til opplegg, datoer og aktiviteter som ble drøftet og fastsatt.

Saksutredning:

Mange av aktivitetene er allerede datofestet – se oppsett side 5.

På fylkesårsmøtet 5. mars presenterte organisasjonssjef Arnar Lyche følgende til arbeidsplan:

- Partipolitiske møter – planlegger møte med Høyre og møte med fylkestingsgruppa Ap.
- Aksjonsdag 19. april
- Verving
- Medietreningsseminar – slutten av september
- Evalueringskonferanse?
- Matfestivalen 24.-27. august (matkonferanse torsdag 25. august)
- Dyregod-dagane 2.-4. september (debattmøte lørdag 3. september)
- Klima og landbruk - 2 stk rapporter ble utdelt til fylkesstyret:
 - Bioforsk Rapport 10 (67) 2015: Storfe, klima og bærekraft – en litteraturstudie
 - Nibio rapport 2/38/2016: Storfe, driftssystem og klima
- Beiteprosjekt
- Eierskiftekurs
- Kurs for regnskapsførere - november
- Ledermøte M&R Bondelag 11. og 12. november
- Samling for unge bønder januar/februar 2017
- Temadag om pensjon og trygdeordninger i landbruket v/ advokat Ole H. Rødstøl

På styremøtet var det en orientering og drøfting av disse punktene.

Styret i Norges Bondelag kommer til Møre og Romsdal 16. og 17. august. Det legges opp til å bruke 2 overnattinger og styretur i 3 dager.

Datofesting av flere av aktivitetene må planlegges og gjøres av fylkeskontoret senere.

Fastsetting av datoer for styremøtene:

- Styremøte og møte med årsmøteutsendingene **torsdag 26. mai**
(Årsmøtet i Norges Bondelag er 8.-9. juni på Lillehammer)

Det er vanlig praksis å holde styremøte i august/september, månedsskiftet september/oktober før årsmøterunden, og to-dagers styremøte i desember, gjerne med utferd. Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes i perioden 1.-31. oktober.

- **Styremøte torsdag 8. september**
- **Styremøte onsdag 5. oktober**
- **Styremøte tirsdag og onsdag 13.-14. desember**

SAK 23/2016: Aksjonsplaner**Vedtak:**

Ideer og planer som kom fram i styrets drøfting blir tatt med til idedugnaden 20. april. Fylkeskontoret utarbeider i samarbeid med Arbeidsutvalget de endelige aksjonsplanene for Møre og Romsdal.

Saksutredning:

Foreløpige timeplan for jordbruksforhandlingene 2016 er:

- Mandag 25. april: Jordbruket presenterer sitt krav
- Tirsdag 3. mai: Staten presenterer sitt tilbud
- Innen fredag 13. mai: Jordbruksforhandlingene skal være avsluttet (pinse 14.-16. mai)

Styret diskuterte på møtet 7. april aksjonsplaner og aktiviteter ved et eventuelt brudd i jordbruksforhandlingene.

Alle fylkeslag er pålagt å sende planer til Norges Bondelag innen ca 1. mai.

Fortrolig rapport fra aksjonsutvalget i Norges Bondelag (som ikke skal sendes ut i organisasjonen), samt plansjer over planlagte aktiviteter, blir vist på styremøtet for gjennomgang og innspill.

Onsdag 20. april er det planlagt at Arbeidsutvalget i M&R Bondelag og ansatte på fylkeskontoret gjennomfører idédugnad om eventuelle aksjoner. Arild Hoksnes er innleid som mentor. Idedugnaden tar utgangspunkt i rapporten fra aksjonsutvalget i Norges Bondelag.

SAK 24/2016: Medlem og varamedlem til valgnemnda i Norges Bondelag

Vedlegg: Skriv fra valgnemnda i Norges Bondelag

Vedtak:

Styret i Møre og Romsdal Bondelag oppnevner disse kandidater til valgnemnda i Norges Bondelag 2017 og 2018:

Medlem: Oddvar Mikkelsen

Varamedlem: Gunnhild Overvoll

Saksutredning:

Møre og Romsdal Bondelag står for tur til å oppnevne medlem og varamedlem til valgnemnda i Norges Bondelag. Valgperioden gjelder for 2017 og 2018.

Frist for innsending av forslag på kandidater er 8. april.

SAK 25/2016: Norges Bondelags representantskapsmøte og årsmøte 2016:**Vedtak:**

Møre og Romsdal Bondelag vil legge fram sak overfor representantskapet i Norges Bondelag om undersøkelse om dyrevelferd i båsfjøs og løsdriftsfjøs, og kriterier for å vurdere dyrevelferden.

Forbedret dyrevelferd i løsdriftsfjøs kontra båsfjøs er begrunnelsen for innføring av løsdriftskravet i 2024, men en slik dyrevelferdsmessig gevinst er dårlig dokumentert. En storstilt ombygging av båsfjøs vil bli meget kostbar og bør derfor tuftes på håndfast kunnskap og ikke løse betraktninger. Skal investeringene forsvares må det høstes en betydelig dyrevelferdsmessig gevinst av innsatsen.

Saksutredning:

Møre og Romsdal Bondelag har allerede fremmet en sak fra styremøtet 8. og 9. desember, foreslått av Eidsdal og Norddal Bondelag om vedtektsendring om antall styremedlemmer i lokallaga.

Ordinært representantskapsmøte og årsmøte blir holdt på Radisson Blu Lillehammer Hotel, og er fastsatt til:

Representantskapet: Tirsdag 7. juni 2016

Årsmøtet: Onsdag 8. og torsdag 9. juni 2016

Saker til representantskapet

Disse har rett til å legge fram saker for representantskapet: Årsmøtet, styret og **fylkesbondelagene**, samvirkeorganisasjonene som er medlemmer av representantskapet, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag.

Saker som skal behandles av representantskapet, må være oversendt styret senest tre uker før ordinært representantskap. Dette innebærer at saker til representantskapet i juni 2016 må være oversendt styret senest **tirsdag 17. mai 2016**.

Saker til årsmøtet

Disse har rett til å legge fram saker for årsmøtet: Norges Bondelags styre, representantskap, **fylkesbondelagene**, samvirkeorganisasjonene som er medlem av representantskapet, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag. Videre har lokallag av Norges Bondelag samme rett når saken har fått tilslutning fra styret i fylkesbondelaget.

Saker som skal behandles av årsmøtet, må være innkommet til styret minst åtte uker før ordinært årsmøte holdes. Dette innebærer at saker til årsmøtet 2016 må være kommet inn til styret senest **onsdag 13. april 2016**.

SAK 26/2016: Askeladdprisen 2016

Vedtak: Styret fremmer ingen kandidater til Askeladdprisen i år

Saksutredning:

Askeladdprisen er et samarbeid mellom Norges Bondelag og Landkreditt, og deles ut til unge etablerere på bygdene. Prisen, som er på kr 30.000,-, kan deles mellom to kandidater og deles ut på Norges Bondelags årsmøte på Lillehammer 8. juni.

Frist for å søke i år er 17. april.

Juryen består av to representanter fra Norges Bondelag, to fra Landkreditt og en fra Norges Bygdeungdomslag.

- Dette er en pris til unge bygdegründere med et solid konsept, stort engasjement og et oppriktig ønske om å utvikle sin næringsvirksomhet for både sin egen og bygdas del, sier leder Lars Petter Bartnes i Norges Bondelag.

Dette er kriteriene:

- Du må være under 35 år
- Du er i ferd med, eller har etablert ny næringsvirksomhet på bygda.
- Du har utvist kreativitet og pågangsmot
- Virksomheten din har bidratt til å skape en eller flere nye arbeidsplasser i lokalsamfunnet

- Vi ser at nytenking og kreative gründere er viktig for å skape flere arbeidsplasser på bygdene. Dette er med på å styrke grunnlaget for et landbruk over hele landet, sier styreleder Knut A Nordmo i Landkreditt SA.

Søkere må beskrive sin forretningsidé, mål og planer. Alle kan foreslå kandidater til prisen og kandidatene kan foreslå seg selv.

I 2014 nominerte Møre og Romsdal Bondelag Kristin Waagen ved Tingvollst i Tingvoll som kandidat.

Prisen har vært delt ut siden 1996, og her er tidligere års vinnere:

2015: - Live Skinnes, Krødsherad i Buskerud

2014: - Synnøve Galaasen Olsen, Trysil Hedmark

2013 - Fru Blom/Stine Marie Bjørnstad

2012 - Skafferiet/Charlotte Holberg Sveinsen

2011 - Treningscenteret StallSporten, Nord-Trøndelag

2010 - Endre Hals, Oppdal

2009 - Ble Engeneering AS, Notodden

2008 - Grete Waldeland Høiland og Ole Morten Høiland, Vigrestad Iskremgarden

2007 - Ekspedisjonen Skjenkestove i Lofthus i Hardanger ved Harald H. Opedal, Knut Opedal, Ivar Tveito Eidnes og Fredrik Opedal

2006 - DeNas", v/ Anne Karen Holstad og Christer Rognerud.

2005 - Berge Godt og Grønt, Vestfold og Moods of Norway, Sogn og Fjordane

2004 - Hotell Fønix, Etne i Hordaland

2003 - Solgunn Sårheim, Sogn og Fjordane

2002 - Knut Olav Dokken, Oppland og Smart Farm, Rogaland

2001 - Jon Reidar Wiig, Østfold og Per Even Tjøstheim, Rogaland

2000 - Villa Leppéfisk, Møre og Romsdal

1999 - Hege Grøthe, Oppland og Magni Blom, Sogn og Fjordane

1998 - Jørn Magne Flesjå, Rogaland og Jo Sætre, Hedmark

1997 - Torbjørn Bakke, Østfold og Mari Pernille Jensrud, Akershus

1996 - Kari Heistad, Nord-Trøndelag og Pål Klomstad, Oppland